

ความรู้ กับ ความเขลา

โดย Min Sen Edu. 7 ตุลาคม 2563

ความรู้ คือ สิ่งที่มนุษย์สร้าง ผลิต ทั้งความคิด ความเชื่อ ความจริง ความหมาย โดยใช้ข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น ตรรกะ แสดงผ่านภาษา เครื่องหมาย และสิ่งต่าง ๆ โดยมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ แนวคิดของ เบนจามิน บลูม ได้ให้ความหมาย ความรู้ ว่า เรื่องที่เกี่ยวกับการระลึกถึงสิ่งเฉพาะวิธีการ และกระบวนการต่าง ๆ รวมถึงแบบกระบวนการของโครงการ วัตถุประสงค์ในด้านความรู้ โดยเน้นในเรื่องของกระบวนการทางจิตวิทยาของความจำ อันเป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงเกี่ยวกับการจัดระเบียบ โดยเคยจัดการรับรู้ของคนว่ามี 6 ระดับ จากขั้นต่ำสู่ระดับสูงขึ้นไป ดังนี้

1) ความรู้ (knowledge) คือ การเรียนรู้ที่เน้นการจำ และการระลึกได้ถึงความคิดและปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เริ่มจากจำสิ่งง่าย ๆ ไปจนถึงสิ่งที่มีความซับซ้อนและมีความสัมพันธ์ระหว่างกัน

2) ความเข้าใจ หรือ ความคิดรวบยอด (comprehension) เป็นการขยายความรู้ ความจำให้กว้างจากเดิมอย่างสมเหตุสมผล สามารถแปลความหมาย การสรุป หรือการขยายความสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

3) การนำไปปรับใช้ (application) เป็นการนำความรู้ ความคิดรวบยอดในเรื่องที่มีอยู่เดิม ไปแก้ไขปัญหาที่แปลกใหม่ของเรื่องนั้น

4) การวิเคราะห์ (analysis) เป็นทักษะในการแยกแยะสิ่งที่จะพิจารณาออกเป็นส่วนย่อย ที่มีความสัมพันธ์กัน รวมทั้งการสืบค้นความสัมพันธ์ของส่วนต่าง ๆ เพื่อดูว่าส่วนประกอบปลีกย่อยนั้นเข้ากันได้ไหม

5) การสังเคราะห์ (synthesis) เป็นการรวบรวมส่วนประกอบต่าง ๆ เข้าด้วยกันให้เป็นเรื่องราวอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อสร้างรูปแบบหรือโครงสร้างที่ยังไม่ชัดเจน เป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์ภายในขอบเขต

6) การประเมินผล (evaluation) เป็นความสามารถในการตัดสินใจเกี่ยวกับความคิด ค่านิยม ผลงาน คำตอบ วิธีการและเนื้อหาสาระ เพื่อวัตถุประสงค์บางอย่าง โดยมีการกำหนดกฎเกณฑ์เป็นฐานในการพิจารณา

การประเมินผลนั้นถือเป็นขั้นตอนสูงสุดของพุทธิลักษณะ (characteristics of cognitive domain) ที่ต้องใช้ความรู้ และขั้นตอนอื่น ๆ เข้ามาเพื่อทำให้เกิดการประเมิน นี่คือ ความรู้พื้นฐานที่เราควรเข้าใจ

แต่ความเขลา มีหลายรูปแบบ แต่นิยามโดยทั่วไปหมายถึงขาดไหวพริบ รู้ไม่เท่าทัน ไม่เฉียบแหลม ไม่ฉลาด ถ้าในทางศาสนา มองไปถึง อวิชชา เพราะคนที่มีอวิชชา ย่อมคิดผิด พุดผิด ทำผิดได้ง่าย จิตใจย่อมหลุดพันได้ยากจะกลับตัว กลับใจ อันเป็นเหตุให้เกิดมลทินอื่น ๆ ตามมา แต่ครั้งนี้อยากจะขอนำคำกล่าวของ นางอังเกลลา แมร์เคิล นายกรัฐมนตรีของเยอรมัน 3 สมัย ที่กล่าวสุนทรพจน์ในพิธีจบการศึกษาของมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ปี 2019 เรื่อง ทลายกำแพงแห่งความเขลา (ignorance) และจิตใจที่คับแคบ ที่หล่อเลี้ยงลัทธิชาตินิยมและการอยู่โดดเดี่ยว และเตือนว่า ประชาธิปไตยไม่ใช่สิ่งที่เราคิดเองว่าเรามีอยู่แล้ว (take it for granted) และจะคงอยู่

เธอเตือนถึงอันตรายของลัทธิชาตินิยม (ซึ่งกำลังจะเป็นกระแสของโลกยุคใหม่ที่กำลังจะมาถึง และจะเห็นเด่นชัดขึ้นหลังวิกฤติ COVID) ด้วยการนำของผู้นำสหรัฐ คือ ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ เธอเล่าถึงชีวิตในวัยเด็กของเธอ ที่เกิดในเยอรมนีตะวันออก และเติบโตมาในช่วงกำแพงเบอร์ลิน โดยเยอรมนีตะวันออกเป็นการอยู่ภายใต้ระบอบเผด็จการและการคิดเอาเองว่า ไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลงได้ ทุกวันที่เธอเดินทางไปทำงาน เธอคิดเสมอว่า เดินทะลุกำแพงออกไป แต่ก็หันหลัง

ให้กับเสรีภาพในนาที่สุดท้าย กำแพงเบอร์ลินจำกัดโอกาสของเธอ มันตั้งอยู่ตรงทางเดินของเธอ มีสิ่งที่กำแพงเบอร์ลินทำไม่ได้ มันไม่สามารถจำกัดความคิดของเธอได้ ทั้งตัวตน ความฝัน และจินตนาการของเธอ ข้อห้ามต่าง ๆ ไม่สามารถจำกัดสิ่งเหล่านี้ได้ เธอมีคำพูดหลายตอนที่น่าสนใจ อาทิ

“ฉันมีประสบการณ์ตรงว่า ไม่มีอะไรที่อยู่ไปตลอด บัณฑิตที่รัก ประสบการณ์นี้เป็นสิ่งแรกที่ฉันอยากจะบอก ทุกอย่าง تبدوเหมือนจะถูกทำให้กลายเป็นหินหรือเปลี่ยนไม่ได้ จริง ๆ แล้วเปลี่ยนได้ ทุกการเปลี่ยนแปลงเริ่มต้นได้จากความคิด” บัณฑิตต่างพากันปรบมือ โห่ร้องตอนที่เธอพูดถึงการเมืองในยุคทรัมป์ เธอกล่าวกับบัณฑิตว่า

“ลัทธิคุ้มครองทางการค้า และความขัดแย้งทางการค้าเป็นอันตรายต่อการค้าเสรีของนานาชาติ สงครามและลัทธิก่อการร้ายก่อให้เกิดการไร้ถิ่นฐานและทำให้มีผู้อพยพที่ไร้ทางเลือก การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศเป็นภัยคุกคามต่อทรัพยากรของโลก เราทำได้และต้องทำทุกอย่างเท่าที่มนุษย์ทำได้เพื่อจัดการกับความท้าทายที่มนุษย์เผชิญ”

“เราต้องซื่อสัตย์ต่อตัวเองและผู้อื่น นั่นหมายความว่า ไม่บอกว่าการโกหกนั้นเป็นความจริง และไม่ให้ความจริงโกหก”

“ความสัมพันธ์ระหว่างเยอรมนี และสหรัฐอเมริกา ที่แสดงให้เห็นว่า ศัตรูก็กลายเป็นมิตรได้”

“คนรุ่นใหม่ที่รัก พวกคุณมีโอกาสทำสิ่งเหล่านี้มากกว่าคนรุ่นฉัน smartphone ของพวกคุณมีระบบประมวลผลที่ดีกว่าคอมพิวเตอร์ IBM ปลอมที่ผลิตในสหภาพโซเวียต

ของฉัน ตอนที่ฉันใช้ทำวิทยานิพนธ์ปริญญาเอกในปี 1986 ที่เยอรมนีตะวันออก” เธอยังกล่าวถึงว่า บัณฑิตใหม่ เหล่านี้จะใช้โอกาสนี้อย่างไรเพื่อการเปลี่ยนแปลง

“ฉันคิดว่าเราต้องเตรียมพร้อมต่อการสิ้นสุดของสิ่งต่าง ๆ เพื่อให้รู้สึกถึงมหัศจรรย์ของการเริ่มต้นใหม่ และ เพื่อให้มีโอกาสที่ดี เป็นประสบการณ์จากการเป็นนักเรียน และนักการเมืองของฉัน”

“ฟังหลายกำแพงแห่งความเขลา และจิตใจที่คับแคบที่มี ให้กับสิ่งที่ไม่ได้อยู่เช่นนั้นตลอดไป”

กำแพงเบอร์ลินได้พังลงในปี 1989 และทุกอย่างก็เปลี่ยนไปทันที ความปรารถนาถึงเสรีภาพแพร่กระจายไปทั่วยุโรป คนหนุ่มสาวออกมาเดินขบวนในหลายประเทศ แต่โลกยุค COVID ความวุ่นวายต่าง ๆ กำลังเข้ามาคุกคามทั้งทาง สุขภาพ สังคม เศรษฐกิจ เราพร้อมจะแลกสุขภาพ เศรษฐกิจ กับเสรีภาพมากเพียงใด และการเตรียมการสำหรับสงคราม การค้า สงครามเทคโนโลยี ซึ่งกำลังจะนำไปสู่สงครามที่ แท้จริงต่อไป เราเตรียมพร้อมไปมากแค่ไหนแล้ว

ติดตามเรื่องราวอื่นเพิ่มเติมได้จาก www.minsenconcept.com